

PRITARTA

Utenos rajono savivaldybės tarybos

2016 m. lapkričio 24 d.

nutarimu Nr. TS - 310

PATVIRTINTA

Utenos vaikų lopšelio – darželio

„Želmenėlis“ direktoriaus

2016 m. lapkričio 30 d.

įsakymu Nr. VV- 83

UTENOS VAIKŲ LOPŠELIO – DARŽELIO „ŽELMENĖLIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

TURINYS

- I. Bendrosios nuostatos
- II. Ikimokyklinio ugdymo principai
- III. Tikslas ir uždaviniai, vertybės
- IV. Ugdymo turinys, metodai, priemonės
- V. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas
- VI. Naudota literatūra ir informacijos šaltiniai

Priedas Nr. 1.

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Utenos vaikų lopšelis – darželis „Želmenėlis“ (toliau lopšelis – darželis „Želmenėlis“) yra neformaliojo švietimo mokykla, savivaldybės institucija, teikianti ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, priskiriama ikimokyklinio ugdymo mokyklų tipui. Adresas: Sėlių g. 22, LT - 28202 Utena. Interneto svetainės adresas: www.zelmenelis.utena.lm.lt. Lopšelis – darželis „Želmenėlis“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais, kitais teisės aktais ir mokyklos nuostatais.

Vaikų lopšelio – darželio „Želmenėlis“ Ikimokyklinio ugdymo(si) programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (ŠMM ir ŠAC 2014 m.), Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinėmis rekomendacijomis (ŠMM ir AC 2014 m.), anketine pedagogų, tėvų apklausa ir vaikų nuomone.

Vaikai ir jų poreikiai. Lopšelyje-darželyje „Želmenėlis“ yra 12 grupių. Į grupes integruojami vaikai, turintys specialiųjų poreikių. Lopšelyje – darželyje „Želmenėlis“ teikiama specialiojo pedagogo (logopedo) pagalba. Įstaigoje veikia Vaiko gerovės komisija.

Ikimokyklinio ugdymo programa siekiama užtikrinti kiekvienam amžiaus tarpsniui svarbių vaiko gebėjimų nuoseklų ugdymą(si). Vaikams rinktis veiklą pagal amžių, turimą patirtį, interesus, pomėgius ir patenkinti svarbiausius vaiko poreikius: žaisti, pažinti, kurti, eksperimentuoti, judėti. Vaikai savo individualumą išreiškia per įvairiai organizuojamą veiklą. Kuriamą grupių aplinką, skatinanti vaikus kūrybiškumui, saviraiškai, sėkmingai raidai. Sudaroma galimybė vaikams dalyvauti rajoninėse, šalies ir tarptautinėse parodose ir konkursuose.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas. Įstaigoje dirba 19 auklėtojų, 2 meninio ugdymo vadovai ir 1 logopedas. Lopšelio – darželio „Želmenėlis“ mokytojai yra kompetentingi, pripažįstantys mokymąsi visą gyvenimą, aktyvūs, gebantys keistis, ieškantys ir įgyvendinantys naujoves, gebantys derinti vaiko globą ir ugdymą, turintys kvalifikacines kategorijas. Lopšelio – darželio „Želmenėlis“ pedagogai ir vadovai atviri kaitai, siekia tobulėjimo, geba tenkinti vaikų ir tėvų lūkesčius. Pedagogai kelia kvalifikaciją rajono, šalies, bei tarptautiniuose seminaruose, organizuoja vaikų išvykas, konsultuoja tėvus. Mokytojai geba skleisti gerąją darbo patirtį.

Regiono ir švietimo tiekėjo savitumas. Lopšelis – darželis „Želmenėlis“ yra įsikūręs rytinėje Utenos miesto dalyje, Sėlių gatvėje. Tenkinant vaikų poreikį pažinti artimiausią aplinką, vaikai supažindinami su netoli darželio esančiais objektais. Netoli yra Dauniškio ežeras su išvystyta infrastruktūra. Artimiausi yra lopšeliai - darželiai „Šaltinėlis“ ir „Gandrelis“. Netoliese yra Vyturių ir Krašonos progimnazijos, Marijos kankinių Karalienės koplyčia, partizanų bei karių kapinės, šviesoforas J.Basanavičiaus – Užpalių gatvių sankryžoje, Vyturių prekybos centras, turgus, A. ir M. Miškinų viešoji biblioteka.

Vaikų lopšelyje – darželyje „Želmenėlis“ vaikai ugdomi nuo 1 - 7 m. Grupės pagal galimybes komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių. Siekiant visuminio vaikų ugdymo, kuriama Ugdymą skatinanti įstaigos aplinka. Patalpos yra pritaikytos vaikų ugdymui. Ugdymo procesas remiasi saviuokla, natūralia vaiko prigimtimi, sugebėjimu pačiam kurti, laisvai rinktis priemones. Vaikų lopšelio – darželio „Želmenėlis“ prioritetai yra vaikų sveikatos stiprinimas ir saugojimas, jų saviraiška ir visapusiškas ugdymas, etninės kultūros vertybių puoselėjimas.

Lauko teritorija suskirstyta į erdves, kurios padeda vaikams pažinti aplinką, ugdyti kūrybiškumą, estetinį suvokimą, fizinį aktyvumą. Įstaiga dalyvauja įvairiuose projektuose, konkursuose. Lopšelyje – darželyje „Želmenėlis“ gyvuoja vaikų folkloro ansamblis „Kupolytė“ sėkmingai puoselėjantis ir gaivinantis liaudies tradicijas, papročius bei aukštaičių tarmę. Fizinis aktyvumas skatinamas įstaigai dalyvaujant LFF fondo projekte „Užauginkime Ronaldo Lietuvai“.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Vaikų lopšelio – darželio „Želmenėlis“ personalas, atsižvelgdamas į tėvų poreikius, siekia tapti ugdymo proceso partneriais su šeimomis užmegzdamas ir palaikydamas abipusius, draugiškus, atvirus, neformalius santykius. Bendradarbiaujant su šeima vadovujamasi šiomis nuostatomis:

- Pagarbos - šeimą priimti tokią, kokia ji yra;
- Pozityvumo – remtis šeimos gerąja patirtimi, stipriosiomis jos pusėmis;
- Nuoseklumo – laipsniškai įtraukti šeimą į grupės gyvenimą;
- Įsipareigojimo – priimti atsakomybę už paslaugų kokybę;
- Objektyvumo – sudaryti sąlygas visiems vienodai naudotis teikiamomis paslaugomis;
- Konfidencialumo – apie vaiko ugdymą informuoti tik jo šeimą;
- Pasitikėjimo – saugoti ir puoselėti abipusį pasitikėjimą.

Vaikų lopšelio – darželio „Želmenėlis“ pedagogai realizuoja vietos bendruomenės poreikį bendradarbiauti su socialiniais partneriais - Krašunos ir Vyturių progimnazijomis. Bendradarbiaujama su pradinių klasių mokytojais ir vaikais, ruošiami bendri projektai, keičiamasi parodomis, vaikų spektakliais.

Utenos švietimo centre pedagogai kelia kvalifikaciją, teikia metodinę pagalbą, dalyvauja švietimo centro organizuojamose parodose.

Utenos krašto muziejuje vykdomos edukacinės programos, lankomos ekspozicijos. Darželio tautodailininkės dalyvauja parodose, meninėje ir švietėjiškoje veikloje.

Įstaiga bendradarbiauja su Utenos rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuru, aktyviai dalyvaujama jų organizuojamuose renginiuose.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą. Vaikų lopšelio – darželio „Želmenėlis“ pedagogai vadovaujasi požiūriu, kad kiekvienas vaikas – unikali, aktyvi, vis sparčiau besikeičianti individualybė. Ikimokyklinio ugdymo grupėse puoselėjamas kūrybiškumas, bendravimas, smalsumas, meniškumo ir sveiko gyvenimo įgūdžiai.

Ugdymo(si) turinio įgyvendinimui kuriama veiksminga, saugi aplinka, sudaromos sąlygos tyrinėjimams, kūrybai.

Planuojant veiklą atsižvelgiama į kiekvieno vaiko skirtingą ugdymosi tempą, individualią jo raidą ir brandą.

Tėvai, svarbiausi vaikų ugdytojai, dalyvauja ikimokyklinio ugdymo procese kaip pagrindiniai partneriai.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Atsižvelgiant į pasirinktą programos metodologiją, numatytą tikslą bei uždavinius, lopšelyje – darželyje „Želmenėlis“ vaikų ugdymas(sis) grindžiamas vadovaujantis šiais pagrindiniais principais:

- Humaniškumo – pripažįstama teisė būti kitokiam, vaikas gerbiamas kaip asmenybė, turinti ryškių prigimtinių bruožų, kuriuos reikia padėti ugdyti;
- Tautiškumo – padėti augančiam vaikui perimti lietuvių tautos kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas puoselėti ir kartu kurti šiuolaikinę savo ir visuomenės tapatybę;
- Demokratiškumo – lygiavertė vaiko ir suaugusiojo sąveika; vaikams sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, rinktis sau įdomią veiklą, elgtis savarankiškai laikantis susitartų taisyklių;
- Prieinamumo – ugdymo turinys sudaromas atsižvelgiant į vaiko psichofizines galimybes ir yra pritaikytas skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje augusiam bei ugdytam vaikui;
- Tęstinumo – bendradarbiaujama su šeima ir priešmokyklinio ugdymo pedagogais;
- Ugdymo individualizavimo – veikla planuojama atsižvelgiant į vaiko gebėjimus bei individualumą sąlygojančius veiksnius (šeimoms kultūra, amžius, lytis, temperamentas, pomėgiai, savęs vertinimas);
- Diferencijavimo – ugdymo procesas grindžiamas vaiko amžiaus tarpsnio ypatumais, jo poreikių žinojimu;
- Konfidencialumo – informacija apie vaiko ugdymą(si), pasiekimus ir problemas teikiama tik asmeniškai šeimai;
- Grįžtamojo ryšio – šeima ir auklėtojos keičiasi informacija apie vaiko ugdymą(si).

III SKYRIUS

TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas:

Atsižvelgiant į pažangias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tobulinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius bei pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- Saugoti, palaikyti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, formuoti sveikos ir saugios gyvensenos sampratą, nuostatas ir įgūdžius, tenkinti aktyvaus judėjimo poreikį.
- Ugdyti vaiko kalbą kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę, skatinti veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais, suaugusiaisiais plėtojant vaiko emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį.
- Ugdyti vertybinį santykį su aplinka, tenkinti pažintinius vaiko poreikius smalsaujant, tyrinėjant, padėti vaikui atrasti naujus pasaulio pažinimo būdus.
- Padėti plėtoti vaiko estetiniame, meniniame jautrumui, skatinti vaiką išreikšti save įvairiomis meno priemonėmis ir būdais.
- Ugdyti norą pažinti ir perimti tautos kultūrą, remiantis tradicijomis, skatinti kūrybinę saviraišką, ieškoti tinkamiausių etninio ugdymo būdų.
- Bendradarbiaujant su šeima individualizuoti vaikų ugdymą(si), atsižvelgti į vaiko raidos ypatumus.
- Ugdyti vaikus su kompleksiniais ir kitais raidos sutrikimais, pripažįstant jų gebėjimus ir potencines galias.

IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Veiksmingas ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – vaiko asmenybės brandinimą ir sėkmingą ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių.

Siekiant ugdymosi rezultatų grupėje pedagogai kuria situacijas palankias patirtiniam vaikų ugdymui, koordinuoja ugdymo(si) procesą, kuriame vyrauja sąveika tarp vaiko ir pedagogo, vaiko ir vaiko, vaiko ir aplinkos. Konkrečias veiklas vaikams pedagogas numato atsižvelgdamas į bendras ugdymo gaires ir individualius vaikų poreikius bei ugdymosi ypatumus. Pedagogai parinkdami ugdymo(si) turinį pritaiko aplinką grupėje, kitose ugdymo įstaigos patalpose, lauko teritorijoje ir už jos ribų atsižvelgdami į bendrus grupę lankančių vaikų poreikius, ypatumus, tėvų lūkesčius. Pedagogai pateikia veiklų įvairovę suteikdami vaikams galimybę pasirinkti jiems norimas ir priimtinas veiklas. Ugdymo priemonės parenkamos kūrybiškai, laisvai, tikslingai.

Ugdymo turinį padeda įgyvendinti tikslingas, kokybiškas planavimas, kuris yra orientuotas į vaikų ugdymo(si) rezultatą ir yra atviras papildymui, keitimui, koregavimui. Ugdymoji veikla planuojama pagal „Plaukimo takelio“ metodą.

Vaikų ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, veiklos vietą, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerą patirtį.

Vaikų veikloms naudojamos universalios ir specifinės priemonės, skirtos gilesniam aplinkos pažinimui, kalbos ugdymui, fiziniam aktyvumui, meninei raiškai ir estetiniam suvokimui. Jos parenkamos remiantis vaikų iniciatyva, bendradarbiaujant su tėvais. Ugdymo(si) priemonės atnaujinamos atsižvelgiant į technologinę pažangą.

Ugdymoji aplinka turi būti: saugi, jauki, kviečianti, skatinanti eksperimentuoti, kurti, lengvai prieinama, patogi, atitinkanti vaiko raidą. Grupės aplinką įtakoja vaikų amžius. Kiekvienos grupės aplinka pritaikyta vaikų gebėjimų ugdymui. Ji tampa laboratorija, kurioje patys vaikai eksperimentuoja, mokosi žaisdami ir naudodami įvairias priemones. Jų ugdymui išnaudojamos visos grupės erdvės. Vaikų ugdymui panaudojama ir lauko aplinka.

Ugdymo tikslų ir uždavinių įgyvendinimas siejamas su įvairių sričių vaikų gebėjimų ugdymu. Ikimokyklinio ugdymo pagrindą sudaro 18 vaiko ugdymosi pasiekimų sričių (žr. priedą) Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą, 2014).

V SKYRIUS

UGDYMO SI PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) dalis. Tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Auklėtoja nuolat stebi ir fiksuoja vaikų veiklą ar elgesį. Vaikų stebėjimas numatomas savaitiniuose ugdymo planuose. Vaiko pasiekimai įvertinami du kartus per mokslo metus: rugsėjo mėnesį daromas pirminis vertinimas, balandžio mėnesį – baigiamasis vertinimas (apibendrinant pokyčius, įvykusius per mokslo metus). Prireikus atliekami tarpiniai vaiko pasiekimų vertinimai.

Vaiko pasiekimų įrodymai kaupiami jo pasiekimų aplanke. Mokslo metų pabaigoje – jie apibendrinami. Aplanką sudaro:

1. Tėvų apklausa atliekama kiekvienų mokslo metų pradžioje.

2. Darbai, įrodantys vaiko raidos lygį (vaikų raiškos darbeliai, fotografijose užfiksuota, vaikų kūrybos knygelės, pedagogo užrašyti įvairūs pasakojimai, jų „auksinės mintys“, nuotraukos, žodinė kūryba, samprotavimai ir kt.).

Logopedas teikia pagalbą vaikams, turintiems kalbėjimo ir kalbos sutrikimų, padeda specialiųjų poreikių vaikui adaptuotis grupėje, skatina jo bendravimą su kitais vaikais, tiria vaikų kalbą, pildo kalbos korteles ir kitą dokumentaciją, bendrauja su grupių pedagogais, vaikų tėvais.

Pasiekimai aptariami Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose. Individualizuojamas ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų vertinimas.

Ugdymo pasiekimų vertinimas pateikiamas 2 formomis:

1. Pedagogų pokalbiai su tėvais.
2. Laiškai tėvams mokslo metų pabaigoje.

Vertinant vaiko pasiekimus laikomasi vertinimo ir jų pateikimo etikos reikalavimų, užtikrinamas jų laikymo saugumas. Vertinimas vaikui garantuoja psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą, yra įdomus, patrauklus, informatyvus pedagogams ir tėvams.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“.

Prieiga internetu: www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/aprasas.

2. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo dermė. Tyrimo ataskaita, 2012.

Prieiga internetu: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir574/dir28/dir1/15_0.php.

3. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius: ŠAC, 2006.

4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, 2014. Prieiga internetu:

<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/naujienos/ipup-projektas/pedagogus-pasieks-ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas-/19443>.

5. Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinės rekomendacijos, 2015. Prieiga internetu: <https://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>

6. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014. Prieiga internetu:

[http://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa\(2\).pdf](http://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa(2).pdf).

